

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibus A Ludovico
Maimburgo, Aliisque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

4. Subscribit Clarendunæ Regijs consuetudinibus, & quare? pœnitétque.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

quam formulam cum captiosam Rex diceret, & illusionibus aptam, nunquam ut ab ea recederet, moveri potuit, idemque omnium Episcoporum sensus, votumque fuit, tanto magis commoto, infensoque Rege, quod conspiratio videretur, nec ferre posset Archiepiscopum tot titulis devinctum sibi adversari. Accedebat indoles Regis mari similis, quo pacato placidoque nihil blandius, nihil immitius turbato. Audi Petrum Blefensem: (a) *Agnus est, dum pacati est animi; leo vero, aut leone truculentior, dum vehementius excandescit: oculi ejus orbiculati sunt, dum pacati est animi, columbini & simplices; sed in ira, & turbatione cordis quasi scintillantes ignem, & in impetu fulminantes.* Sed nihil æquè ut adulatorum pestes Regis animum inflammabant: nam velut Regiæ dignitatis anxij, supercilium, fastum, duritiemque Archiepiscopi incubabant, à quo nisi sibi que suisque provideret, eum demum futurum esse Regem dicebant, quem Clerus eligeret, & quamdiu Archiepiscopo placeret. (b)

IV. Rex ergo certus Archiepiscopum aut vincere, aut perdere, Clarendunam conventum indicit, quo Episcopi, Regni que Magnates magno numero confluxerunt. Omnes Archiepiscopo extrema præcinebant, Rege videlicet recenti irâ flagrante, alijs omnibus metu exterritis, paratisque obsequi; nec ipse alio animo palatium, quàm aream certamini, & victimæ dicatam ingressus est. Petebat Rex instabatque, ut Episcopi explerent, quæ polliciti essent, Regias videlicet consuetudines observare, easque bonâ fide, nec additâ illâ formulâ, *salvo Ordine nostro*: hanc enim captiois plenam esse, & ludificandi gratiâ quæsitam: hoc ipsum Oxoniæ ab Episcopis, & Thoma promissum, nec fidem semel obstrictam laxari posse, nisi promittentium, Regisque dedecore: nihil aliud à se posci, quàm quæ majoribus suis præstita, quæ usu invaluerint, quæ Sacerdotium juxtâ, Regnumque confociant. Hæc à Rege petebantur, sed imperantis potius, quàm postulantis modo; aderant minæ, flagransque vultus animi index, & denique rationes in speciem adornatæ, ne metuere Episcopos, vincique puderet. Jam plerique inclinabant, invicto tantum, & oblectante Archiepiscopo: hunc ergo trepidi juxtâ, indignantesque, & ejus potius periculo, quàm suo anxij circumstant, ostenduntque: *Nihil*

G novâ

(a) Petrus Blef. epist. 66. & 75. (b) Joan. Saresb. in vita cap. 24.

novi à Rege, antiqua tantùm postulari: si consuetudines illa, quarum observantia ab Episcopis peteretur, iniqua dici possent, tunc dici debuisse, cùm primum inducta sunt; nunc verò beneficio temporis, & tolerantia Pontificum, vitium si quod habebant, exuisse, in morem usumque receptas: quis nesciat leges ab Ecclesia conditas, usu, & consuetudine obliterari? quis credat tot in Anglia Antistes, doctrinâ, & pietate eximios, in eas consuetudines fuisse consensuros, si iniquas credidissent? num ergo oculos eis, ut abusum viderent, defuisse, aut conscientiam, ut probarent? Eorum igitur exempla merito Cantuariensem imitari posse recens ab aula in Ecclesiam translatum; juveni, rerumq; inexperto imitanda senum exempla esse, non corrigenda: tutius per aliena vestigia, tritaque vias incedi, quàm per novas, occultasque; excusari errores posse, veniamque mereri auctoritate majorum mixos. Omnium ab Ecclesia conditarum legum, quietem Reipublice, & pacem pro scopo esse: quiete ergo periclitante, merito leges aboleri, veluti fini suo inutiles, noxiâsque: nam & remedia cessare, cum incipiunt sanitatem conficere. Instare Regem juventâ, victorijs, Beneficijs in Alexandrum Pontificem, ipsûmque Archiepiscopum, & denique omnium pendè votis ferocem; ingentem Episcopis, Ecclesijsque, imò Regno toti tempestatem imminere, dandum aliquid tempori esse; nam & Ecclesia leges multo ex levioribus causis solvi posse, imò solere: Regem ut impotentis ira, ita brevis esse, nec obstinate; hac ubi resederit, exorari illum posse, & melioribus imbui, quæ modò non admittat obstrepente irâ; sic Petrum Apostolorum Principem mitigandis Judæis eorum sacra, ritûsque prætulisse; Paulum verò Timotheo circumciso, votisque ex Nazaraorum more conceptis, Judæis Judæum factum esse, ut Judæos lucrifaceret: Deum ipsum, qui tamen artificijs non egeat, libello repudijs duritiam Judæorum mederi voluisse; quid ergo dubitaret Archiepiscopus Canonum severitatem laxare, & Apostolorum, Deique exemplis nisi tot urgentibus malis, & indulgentiam inelamantibus? Quid Angliam, quid orbem totum dicturum esse, si unius duritiâ tot malis Angliam inundari, tot lacrymis, exilijs, & cadibus viderit? Ipsum Alexandrum Pontificem, si Angliâ adesset, mitiora suasurum, & tempori conducentia, more videlicet prudentis Imperatoris deditioem suadentis hoste jam irrumpente, & incendia, prædâque minante: totam ergo Angliam unius Archiepiscopi arbitrio, nutuque stare, servari obsequio posse, inclementiâ perituram. Hæc omnium ferè Episcoporum voces, præcèsque erant, quibus & gemitus, & lacrymæ admixtæ, plerisque etiam ad genua provolutis. Diu immotum pulsavère, & flecti nescium: molliri tandem & paulatim cæpit, illud præfertim aliàs impavidum feriebat, quòd tot alios Antistes in

tes in

tes involui secum videret; ergo sui securus, alienâ calamitate victus est: Richardus Templariorum Magister bis eum aggressus, repulsusque, tandem inflexit, luctu Episcoporum extrema formidantium ante oculos posito. Cessit ergo, Regem adiit, subscripsit, juravitque, omissa etiam illa verba Regi exosa, *Salvo Ordine nostro*, quorum loco hæc posita: *Bonâ fide servabo, &c.* (a) Reddita aulæ serenitas, sed brevi gaudio. Beato igitur Thomâ juramento obstricto, cœptæ scribi consuetudines, palamque edi, sed multò à ministris auctæ, alijs videlicet Regis gratiam caprantibus, alijs novam litibus materiam quærentibus; prævidebant enim numquam tam iniquis conditionibus sanctum assensurum, lapsurumque Regis gratiâ, quod æmulis gratum, quæsitumque: & facile fuit utrumque fallere, Rege juvene, ignaroque, quænam illæ antiquæ consuetudines essent, & quæ dolo oppositæ; beato verò Thomâ nuper infulis admoto, & aulæ magis, quàm Ecclesiæ, istiusque iurium perito: ita Wilhelmus in vita testatur. (b) Capita earum consuetudinum hæc erant: *Causas præsentationum, ac etiam Ecclesiarum, quando inter solos Clericos agitantur, ministri Regij cognoscant, decidantque. Clerici cujuscunque rei accusati, & conventi Regij tribunalibus se sistant, illic responsuri. Nemo ex Regij ministris anathemate, aut interdicto, alijsque censuris feriatur, nisi prius ejus causâ apud Regem finita. Ab Episcopis ad Archiepiscopum, ab isto ad Regem appellabitur; Rex Archiepiscopo finem causâ remittet, nec præter Regis assensum alia provocatio admittetur. Cum Episcopatus, Archiepiscopatus, Abbatia, vel Prioratus vacaverint, Rex interim proventus omnes recipiet; Electio verò non nisi ex Regis assensu, eorumque consilijs, quos Rex destinaverit, procedet, nec alibi, quàm in Palatio fiet, ibique electus homagium Regi velus Domino ligio de vita, membris, & honore temporali prestabit, salvo tamen Ordine suo.* Hæc sunt fatales illæ consuetudines, tot in Anglia malorum faces, & quas postea Alexander Pontifex damnavit. Rex in publico conventu legi illas voluit, munitique Episcoporum sigillis; jam enim subscripserant. Ingemuit Archiepiscopus, tam insolentibus postulatis: dissimulato tamen utcunque, pressoque dolore, inducias petijt: *Rem quippe tanti momenti festinari haud debere, collaturum cum Episcopis, postea responsurum.* Nec abnuit Rex. Cantuariensi ex palatio domum regresso, varij à domesticis sermones, alijs, quod

G 2 tem-

(a) Vide Wilhelm. in vita cap. 21. (b) Wilhelm. in Quadrip. cap. 21.

tempore cessisset, laudantibus, alijs & plerisque conniventiam damnantibus: inter quos, qui Crucem Archiepiscopo præferbat, quid tacitus submurmuraret, secumque volveret, interrogatus: indignor, inquit, tristiorque, fatalem hunc tibi, & infelicem diem luxisse, quo animam equè, famamque perdidisti: impio Regis chirographo subscripsisti, & ne testis flagitio deesset, Deum insuper jurasti; duplici delicto reus, & quod Ecclesiam prodideris, & proditorem quod juramento firmaveris; timebas quippe tam egregium facinus æternum haud fore, nisi juramento sanciretur! (a) Multum tibi Ecclesia debent, non languidè tantum defensa, sed etiam hosti deferta, sic nimirum Anselmus, sic Lanfrancus pugnarunt, quorum tu cathedram, non virtutem occupasti. Mites ergo in posteros sinefatum exemplum, & quotquot turpe obsequium, aut metus vincet, te auctorem jaçtarent, Thomam, dicent, imitamur, quoties cadent.

Concusserunt Archiepiscopum hæ voces, aliàs quod fecerat pavidè cogitantem; suspiravit, ingemuit, cathedram, aramque relinquere agitavit, sacrificio abstinuit, solitudinem elegit, & cum nullum mœrori finem, aut levamentum inveniret, Pontifici Alexandro, qui tunc Senonis agebat, nuntios, & litteras misit, pœnitentiæ, dolorisque plenas. Benignè à Pontifice responsum, qui solatium adhibuit, & culpam excusavit parendi necessitate; nec abstinere Altari voluit: non remedia ægro fugienda, sed paranda, aciem potiùs repeteret, pugnamque instauraret, nullà rem magis fugæ dedecus compensari, quàm pugnando, vincendoque; si quid verò conscientiam gravaret, confessione deponeret, se quoque Apostolicâ Authoritate indulgentiam delicto dare. (b) Paruit consilio Cantuariensis, & longâ tergiversatione Regem morabatur. Hic tantò graviùs indignari, & vindictam palàm moliri, adeò ut Archiepiscopi sanguinem quæri passim jaçtaretur. Scriptæ ab eodem Rege ad Pontificem litteræ, quibus & consuetudines Clarendunæ editas probari rogabat, & Legationem Angliæ Cantuariensi credi solitam in Eboracensem transferri. Consuetudines negavit Alexander probari ullo modo posse, quippe libertati Ecclesiarum fatales: (c) Legationem Eborac-

(a) V. Alan. in vita cap. 22. (b) Alex. III. PP. lib. 1. epist. 26. (c) Vide S. Th. epist. 47. ad Gratian. lib. 1. epist. 164. & 178. & 165. & lib. 5. epist. 20. 21. 24. 25. & lib. 2. epist. 46.

Eboracensi concessit, excepto tamen Cantuariensi Archiepiscopo, ejusque Ecclesiâ, quam nolebat Eboracensi subiectam; quo & Regem ludit, offenditque, Thomam Eboracensis auxilio perdere volentem: nec minùs ipse S. Thomas se ab Alexandro nullâ sui culpâ deferri, æmulôque postponi ægerimè ferebat, credebâtque animos hostibus suis addi, Pontifice illis non tantùm non obnitente; sed etiam propitio: sed prudenter Alexander Regem molliùs habuerat, à quo plus Ecclesiæ periculi, damni que; nec propterea Episcopos ab obedientia, quam Cantuariensi debebant, exemptos voluit, ut ex ejus litteris patet. (a) Inter alia, quæ ad Regem scripsit, hæc digna memoratu: *Si te in aliquo futurum judicium terret, aut pramiorum in æterna requie corona te delectat, veritatem, quæ Deus est, justitiam colere, jus suum cuique tribuere, negotia Ecclesiastica, & præsertim criminalia, quæ de læsione fidei, vel juramenti emergunt, causas super rebus, & possessionibus personarum Ecclesiasticarum tractanda relinquere; Regnum, & Sacerdotium non confundere, non adeo Serenitatem tuam deceret, quàm etiam expediret. Si autem universa, quæ in usus tuos per hujusmodi angarias de bonis Ecclesiasticis convertuntur, in refectiorem pauperum, vel alijs bonis operibus expenderes, obsequium non magis Deo gratum efficeres, quàm si Altari quolibet discooperto aliud cooperires, aut si Petrum crucifigeres, ut Paulum à morte liberares. Recolere siquidem debes, qualiter Rex Saul, quia devicto Amalech prædam contra divinum præceptum servare volebat, cum se ad excusationem sui hæc ad sacrificandum referre proponeret, à Domino fuerit reprobatus, & alius eo vivo in honorem, & dignitatem Regiam fuerit surrogatus. Quomodo etiam Rex Ozias, dum thurificare voluit, & Sacerdotis sibi officium usurpare, leprâ dignâ Dei ultione percussus fuisset, tua saluti congruit ad animum revocare.* (b) Hæc in Angliam Alexander, ubi interim semper magis, magisque D. Thomas conflâbatur. Qui cum indies mortem sibi præcini nec ex vano videret, Rege implacabili, consilium fugiendi cœpit; & navigium profundâ nocte ascenderat, sed adversis ventis, undisque jactatus, & vix naufragio superstes in littus ejectus est albente vix cœlo. Jam fugam fama fulgaverat, aderântque à Rege, qui ejus suppellectilem fisco addicerent, sed domi repertum ad Regium tribunal Northantoniam postulant causam dicturum.

V. Aduit, & palatium unâ cum alijs ingresso fores à tergo

G 3

clausæ,

(a) Alex. epist. lib. i. epist. 39. & 40. (b) Lib. i. epist. 42.